

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Suomenlinnan hoitokunnasta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että opetusministeriön alaisesta Suomenlinnan hoitokunnasta, jonka toiminta perustuu asetukseen, säädettäisiin laki. Esitys liittyy vuoden 1989 tulo-

menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1989.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

1.1. Nykyinen tilanne

Helsingin edustalle rakennetun linnoituksen perustamispäätös tehtiin Ruotsin valtiopäivillä vuonna 1747. Linnoitukselle annettiin vuonna 1750 nimeksi Sveaborg, josta muotoutui suomenkielinen nimitys Viapori. Vuodesta 1918 lähtien suomenkielisenä nimenä on ollut Suomenlinna. Maamme itsenäisyyden alkuaikoina linnoitus oli pitkään varuskuntana. Sotilaallinen toiminta on kuitenkin vähentynyt toisen maailmansodan jälkeen ja siitä on nykyisin jäljellä enää Merisotakoulu. Entinen saaristolainaston kaleeritelakka siirtyi 1940-luvulla Valmet Oy:n käyttöön, jonka lopetettua Suomenlinnassa toimintansa telakka siirtyi Suomenlinnan hoitokunnan hallintaan vuonna 1985.

Muinaistieteellinen toimikunta aloitti Suomenlinnan linnoituslaitteiden kunnostamisen 1920-luvulla.

Museovirasto laati 1974 Suomenlinnan käyttösuunnitelmaehdotuksen ja luovutti siitä toimitetun julkaisun 12 päivänä helmikuuta 1975 opetusministeriölle. Tämän ehdotuksen pohjal-

ta valtioneuvosto päätti 27 päivänä marraskuuta 1975 Suomenlinnan kunnostuksen ja tulevan käytön periaatteista. Mainitun periaatepäätöksen mukaan Suomenlinna kunnostetaan nähtävyydeksi, elinvoimaiseksi asuin- ja työympäristöksi ja virkistysalueeksi. Vastuu tästä kunnostustyöstä siirtyi vuonna 1976 opetusministeriön alaiselle Suomenlinnan hoitokunnalle, joka tekee kunnostustyötä yhteistyössä museoviraston ja oikeusministeriön vankeinhoito-osaston kanssa.

Lisäksi valtio ja Helsingin kaupunki ovat 1 päivänä syyskuuta 1976 tehneet sopimuksen Suomenlinnan rakentamisen ja hoidon kustannusjaosta.

Suomenlinnan alueet ja rakennukset siirrettiin Suomenlinnan hoitokunnasta annetulla asetuksella (427/76) opetusministeriön alaisen Suomenlinnan hoitokunnan hallintaan. Suomenlinnan hoitokunta on komiteatyypinen elin, johon valtioneuvosto nimittää enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan puheenjohtajan ja enintään kymmenen muuta jäsentä sekä näille henkilökohtaiset varajäsenet. Hoitokunnassa tulee olla edustettuina opetusministeriö, puolustusministeriö, valtiovarainministeriö, rakennushallitus, museovirasto, Helsingin kaupunki ja Suomenlinnan asukkaat.

Hoitokunnalla on lisäksi kaksi pysyvää jaostoa: suunnittelu- ja rakennusjaosto ja isännöitsijäjaosto.

Suomenlinnan hoitokunnan palveluksessa on 64 päätoimista työntekijää. Lisäksi on työmräärähoilla palkattu 12 henkilöä linnoitusmuurien ja -vallien kunnostustehtäviin.

Hoitokunnan menot vuonna 1988 on arvioitu noin 19,7 miljoonaksi markaksi.

1.2. Asian valmistelu

Opetusministeriö asetti 16 päivänä toukokuuta 1986 työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus hallituksen esitykseksi Suomenlinnan alueen hallinnosta.

Hallituksen esitys perustuu työryhmän ehdotuksiin.

1.3. Lausunnonantajat

Esitysluonnoksesta on hankittu lausunnot puolustus-, valtiovarain- ja ympäristöministeriöiltä sekä rakennushallitukselta, museovirastolta ja Helsingin kaupungilta. Suomenlinnan asukasyhdistys on myös toimittanut lausuntonsa opetusministeriölle.

Annetuissa lausunnoissa esitetyt yksityiskohdat koskevat huomautukset on pyritty mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon esitystä lopulliseen muotoon saatettaessa.

2. Muutoksen syy ja ehdotettu muutos

Suomenlinnan hoitokunnan toiminta on, kuten edellä todettiin, järjestetty asetuksella pääosin komiteatyypisesti. Suomenlinnan hoitokunnan luonne ja sille kuuluvat tehtävät ovat muuttuneet yhä enemmän vastaamaan normaalin valtion viraston luonnetta ja tehtäviä. Tästä on esimerkkinä muun muassa melko suuri päätoimisten työntekijöiden lukumäärä ja hoitokunnan vuosittain käyttämä rahamäärä sekä tehtävien pysyvyys.

Kun hallitusmuodon 65 §:n mukaan uuden viraston yleisistä perusteista tulee säätää lailla, ehdotetaan, että Suomenlinnan hoitokunnasta säädetään laki.

3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan, että hoitokunnassa olisi johtokunta, joka käsittelisi Suomenlinnan hoitokunnan kannalta laajakantoiset ja periaatteellisesti tärkeät asiat. Johtokunnassa olisi nykyisen käytännön mukaisesti edustettuna eri valtion virastot sekä Helsingin kaupunki ja Suomenlinnan asukkaat. Johtokunnalle voitaisiin asettaa tarvittaessa erityisten asiaryhmien käsittelyä varten jaostoja.

Viraston johtoa ja tehtävien toimeenpanoa varten ehdotetaan, että virastoon perustettaisiin johtajan virka. Muuten vakiintunut organisaatio on tarkoitus säilyttää ennallaan.

Kustannusten lisäystä aiheutuisi vain maaliskuun 1 päivästä 1989 lukien perustettavasta johtajan virasta (A 27).

YKSITYSKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Suomenlinnan hoitokunta olisi opetusministeriön alainen virasto. Viraston hallintaan kuuluvista alueista ja rakennuksista annettaisiin tarkemmat säännökset asetuksella.

2 §. Viraston johtokunnan kokoonpanosta, asettamisesta ja tehtävistä säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

3 ja 4 §. Hoitokunta voisi harjoittaa maksullista palvelutoimintaa noudattaen, mitä valtion maksuperustelaisissa (980/73) on säädetty. Tarkemmat säännökset annettaisiin asetuksella.

5 §. Nykyisen hoitokunnan palveluksessa lain voimaan tullessa oleva henkilöstö siirtyisi uuden hoitokunnan palvelukseen.

Hoitokunnan päätöksistä valittamisesta ei ole tarkoitus säätää erikseen, vaan noudatettaviksi tulevat yleiset muutoksenhakua hallintoasioissa koskevat lain säännökset. Pääosa hoitokunnan päätettävistä asioista on luonteeltaan sellaisia, että niillä ei aseteta kansalaisille oikeuksia tai velvollisuuksia, vaan ne liittyvät Suomenlinnan alueen ylläpitoon ja hoitoon. Yksityisiä kansalaisia hoitokunnan päätökset koskevat käytännössä useimmin kun hoitokunta päättää sen hoidettavina olevissa kiinteistöissä sijaitsevien vuokra-asuntojen jakamisesta. Välittömästi opetusministeriön alaisena virastona hoitokunta luetaan ylempiin hallintoviranomaisiin, ja näinollen valitus hoitokunnan päätöksistä tehdään korkeimpaan hallinto-oikeuteen paitsi virkanimitysasioissa valtioneuvostoon.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkoituksena on, että Suomenlinnan hoitokunnasta annetaan asetus, johon otetaan tarkemmat säännökset johtokunnan kokoonpanosta, asettamisesta ja tehtävistä, virkamiesten tehtävistä, kelpoisuusehdoista sekä johtokunnan ja jaostojen asettamisesta ja virkamiesten sekä työntekijöiden nimittämisestä.

Hoitokunta vahvistaisi itse työjärjestyksensä, jossa annettaisiin tarkemmat määräykset hoitokunnalle kuuluvien asioiden käsittelemisestä ja ratkaisemisesta.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1989.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Suomenlinnan hoitokunnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Suomenlinnan alueen ja rakennusten hallintaa, hallintoa, hoitoa ja kunnostusta varten on opetusministeriön alainen Suomenlinnan hoitokunta.

Suomenlinnan hoitokunnan hallintaan kuuluvista alueista ja rakennuksista säädetään tarkemmin asetuksella.

2 §

Suomenlinnan hoitokuntaa johtaa ja valvoo johtokunta, jonka tehtävistä, kokoonpanosta ja asettamisesta säädetään asetuksella.

3 §

Suomenlinnan hoitokunnalla on oikeus periä tuottamistaan suoritteista maksuja, joista säädetään asetuksella. Maksuja määrättäessä on noudatettava, mitä valtion maksuperustelaissa (980/73) on säädetty.

4 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

5 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1989.

kuuta 1989 ja sillä kumotaan Suomenlinnan hoitokunnasta 21 päivänä toukokuuta 1976 annettu asetus (427/76) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Suomenlinnan hoitokunnan palveluksessa

oleva henkilökunta siirtyy tämän lain voimaan tullessa tässä laissa tarkoitetun Suomenlinnan hoitokunnan palvelukseen.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 7 päivänä lokakuuta 1988

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Opetusministeri *Christoffer Taxell*